

ואף חוסר שאיפה להפעלה לערכים תרבותיים גדולים. לכל דבר יש דורש, יש דואג, מבלי לדבר על מחלקות, מנהלים מזכירים, תקציבים — רק היצירה הרוחנית. זו נשמת אפו של הלאום, זו תמצית לשדה של האומה — הפקר היא. והיכן כאן שובע תרבותי? היכן הם אלה המתמרים להיות שבעי תרבות איזו שהיא? לא, זהו רק שקר, ולו גם שקר מוסכם, כי גם הם אינם אלא ככל אותה הפסידו-אינטליגנציה היהודית בכל אתר ואתר סרסורים לכל דברי עברה.

ומכפנים? אין חרד לגורל האומה, אין חרד להרחבת גבולין, לכבוש עמדות — הכל הכל נסחף בתלם, במסלול, הכל בדרך לאבדון, לטמיון של חורבן. אנחנו הוכינו סנוורים, טומטמנו עד כדי כך, שאין לנו רוצים לראות את האמת האיומה, המקפאה.

וכי אין זאת דוגמה מאלפת לכל האנדרלמוסיה שבחינו: באם תיאטרון כ-הבימה" כמעט שאינו מציג את -כתר דוד", אחד ממחזותיו המעולים ביותר מבהינה אמנותית שהוכנו פעם כאן, בארץ? וזה, בשל תנועת השסוי, שהתנהלה במשך שנים מעל דפי עתונותנו כנגד מחזה זה, שמבהינה אמנותית, עולה על כל ההצגות, שמישהו הכין בארץ. וכי עובדה קטנה זו אינה דיה לציין את הירידה בדרגה התרבותית, שבה אנו נמצאים כעת. מי אשם בזה, אם לא כל אותו צבא ריצנזנטים ומבינים, המתמרים להיות ליוצרי דעת הקהל, ומטביעי חותמם על חיינו התרבותיים. ואין בכך כל הכדל, אם אלה הם עיתונאים, משוררים או סופרים מיובלים, שלפתע פתאם מופיעים כמומחים מסופקים, מסופקים עד למאה, לכל דבר שביצירה האמנותית.

ג. ט.

אולם, מהו הדור, אשר אינו יודע לפול אפים ארצה, משתטח בפני הטרגדיה המכרסמת של עם פלאי, כאמידאו מודילייני, בפני הוד הזעם המקסים של המכשף הגדול בציר, חיים סוטין, ואינו יודע להקשיב לשירה הלירית, המפעפעת ושופעת של מנקס?

ומה יודעים אנו כאן על כוחות רעננים, המזנקים לעולם היצירה מתוך רעב לפת לחם ולצבע, מעט צבע וברד — הצמאים לשפוך נפשם בשלל צבעים מצבעים שונים. מי יודע על ענויים וימים אפורים של דור ציירים רענן גם אצלנו? מי מתעניין בכך?! אין להעלים את העין, כי במעט השנים האחרונות צצו לנו כמה וכמה ציירים, שחדוריי-אחריות חותרים לחופי יצירה חדשים, ואולי, מפני ששום מסורת לא עמדה להם לשטן, לא היו צריכים אלה להציץ מאחוריהם כחוששים לסטיה זו או אחרת, חפשים לגמרי מצללי דהמסורר, חפשים ללכת ולטול את אשר אפשר לטול מגדולי הציור בעולם לציורם הם. אין להם לא עורכים לשבת, — ואף לא ריצנזנטים. חפשים מכל עול העבר, מכל "תוכן" צבורי-פובליציסטי, העושה לא מעט שמות בספרות ובשירה, יכולים הם, ולו גם מתוך עוני ורעב, לגשת אל הברד משתקעים בתוך הצבעים, מריחים את הריח הבריא ומשכר של הצבע. יכול המשורר לקנא בהם.

היכן הוא האמן החפשי? אין זאת אלא כבול הוא בשרשרות של סייגים — הרגלים, נמוסים של אותה החברה, שאינה רוצה לדעת ולא כלום על חדוש ערכים תרבותיים. וכי עוורים אנו עד כדי כך שאין לנו רואים להיכן עלולים דהדברים להובילנו?

מהי כאן מלחמת הפרט באוירה הכללית הזאת, שנתהוותה בארץ במשך השנים המועטות, אוירה של חנק, של חוסר כל גדלות תרבותית

אסתר ראב

יְתוּמוֹת וְאַבִּין

כִּי־יִזְכֹּרְנָה נַקְלָתִי

וְהִנְנִי מְנַחֵת פֶּאֶן:

אֶף אֶתֶם —

פְּאֻכְנִים, זְרוּעִים סְבִיבִי

רוֹמְמִים — קְלִיֹּת לֹא שָׁחַר,

קְתִפְלוֹת — צְרוּף־יָמִים,

קְאֵלִים סְבִיבִין

בְּהִי עֲרַבְיִם:

קָלָל אִין אֲוִיר,

קָלָל מְעַזֵּר — אֶפְסִים

וְנָגַהּ — גִּישוֹת פְּאֻבֶּק פְּסָפְקִי,

נִכְנֵג בְּכִכִּי —

קָלָל שׁוֹב קָלָל שְׁנִית

קָלָל — —